

День есперанто'2024: за світ для всіх мов без мовної дискримінації

У статті 2 Загальної декларації прав людини чітко зазначено, що “у кожної людини є всі права і свободи, викладені в цій Декларації, без будь-яких відмінностей, таких як раса, колір шкіри, стать, мова, релігія, політичне чи інше переконання, національне чи соціальне походження, майновий стан, народження чи інший стан”.

Ця заява сама по собі чітко засуджує заперечення мовних прав людини народам, групам, етнічним групам або громадам, невеликим, слабким або без політичного впливу, і позитивно підтверджує необхідність протистояти мовній дискримінації.

Що таке мовна дискримінація? Така дискримінація виникає, коли сильніші, впливовіші, освіченіші чи заможніші люди розмовляють своєю рідною мовою з людьми, які використовують інші мови, і змушені зрозуміти або намагатися відповісти, якщо можуть. Це несправедливе ставлення до інших – погане поводження, таке ж давнє, як рабство, або поводження з жінками як з неповноцінними, або незасуджена страта слабких, або економічна експлуатація слабших країн, або расизм, або подібні несправедливі практики.

Але є одна відмінність порівняно з іншими формами дискримінації: мовна дискримінація часто не визнається тими, хто її практикує, або й навіть тими, кого дискримінують.

Навіть Організація Об'єднаних Націй, яка є єдиною точкою діалогу, доступною на нашій планеті, не повністю застосовує те, що передбачає Декларація прав людини: право кожного розуміти та бути зрозумілим. У неї є кілька основних мов як офіційних, але на практиці здебільшого вона використовує лише кілька основних мов для спілкування зі світом. Як наслідок, вона схильна слухати лише ту невелику частину світу, яка здатна відповідати цими основними мовами. Чи це найефективніший спосіб мобілізувати громадян світу для досягнення вирішень глобально важливих проблем, таких як Цілі сталого розвитку, діалогу про клімат чи пошук миру?

Кілька провідних африканських політиків досить чітко визнали зв'язок між використанням рідних мов і розвитком, серед них Джуліус Н'єрере, і, особливо, Нельсон Мандела, який одного разу сказав: “Якщо ви розмовляєте з людиною мовою, яку вона розуміє, ви звертаєтесь до її голови, але якщо ви розмовляєте з нею її рідною мовою, ви звертаєтесь до її серця”.

І нам потрібно мобілізувати серця навколо цілей Організації Об'єднаних Націй.

Рішення, запропоноване носіями нейтральної світової мови есперанто, може здатися занадто футуристичним, щоб застосовувати його у великому масштабі, але воно варте нашої уваги, адже це мова, створена для того, щоб кожен у світі мав право розмовляти своєю мовою вдома без тиску великих мов. Есперанто була створена для того, щоб усі мови могли жити, і щоб діалог між групами з різними мовами міг відбуватися без тиску однієї мови на іншу, в дусі рівності, без дискримінації.

У цьогорічний День есперанто, 26 липня, ми не закликаємо вас вивчати есперанто лише для того, щоб вивчити іншу мову, навіть якщо це відносно легко, але щоб зрозуміти природу мовної дискримінації, хто її практикує і як ми можемо її подолати через рівноправне спілкування.